

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
{ Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhét napos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. }

KIADÓ-HIVATAL:
Középcsa, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, augusztus 9-én 1862.

(D) Azon journalisták, kik a municipalitás lovagjainul ütik fel magukat, azzal kívánják eszméiket szemben a parlamentarismus barátjaival népszerűsíteni, mikép ezekre ráfogják, hogy a megyehatóságoknak ellenségei, s azt egy szigorú centralisatio által megsemmisíteni töreksenek.

A megyei élet kedvelt intézménye levén a magyar nemzetnek az említett politikai lovagok ezen zászlót feszítik ki, hogy elfedjék közönségük előtt főbb céljukat, mely a collegialis burocratikus és felelősség nélküli, s az olygarchiának és nepotismusnak, valamint a kormány önkényének kedvező kormányzatban áll.

Ugy hisszük azonban, hogy a magyar közvélemény személt ezen zászló lobogtatása el nem kápráztatja annyira, hogy be ne lássa: miért vannak oly nagyon kifeszítve annak szárnyai, s gyauját föl ne keltse fölkint az, hogy a hazának éppen azon fiai mutattnak fel általuk a municipalitás ellenségeinek, kik a megyei életben vívták ki legelőbb nevüket s mindig hűn buzogtak ezen ősi intézmény mellett; kik a nemzet tiszteletét bírják, s az ország legfőbb közeleménye által vannak felkarolva.

Azon párt-fogalomnak, mely a municipalitást a collegialis felelőtlen kormányrendszerrel kapcsolatban kívánja védeni, a legbizonyosabb eredménye lenne az, hogy a magyar királyságot az örökös tartományok helyzeténél sokkal súlyosabb tartományi állásba helyezné. Mert kérdjük: sikerülhet-e azon pártnak megsemmisíteni az osztrák parlamentarismust, és kivinni, hogy az örökös tartományok abszolút kormányzat alá essenek vissza? és nemes törekvés volna-e ez részünkről, ha ilyes irányban indulnának követeléseink?

Ha pedig ez nem történik kérdjük, ki lehet-e vinni, hogy a mi kancellariái rendszerünk mellett éppen a magyar állam legfontosabb kérdései ne essenek a birodalmi képviselő eldöntő befolyása alá, mely képviselőben, a municipalitást felfogása szerint is, mi helyet nem foglalnánk?

Hisz azon ügyek, melyek közöseknek nevezetnek, az önmagát municipalitásként nevező párt felfogása szerint a fejedelem teljhatalma körébe tartoznak; ezen fogalom szerint tehát bizonyos kérdésekben Ausztria felelős miniszteriuma egyedül állana az uralkodó oldala mellett, mely állását mindig az osztrák parlament többségétől kölcsönzi.

És így világosan belátható, hogy az ily közös ügyek a mi befolyásunk nélkül ama parlament közvéleménye alá esnének. Ilyes célt azonban a Lajthán tuliak egy pártja sem kíván elérni, mert hisz ha ezt akarna, most annak éppen gyakorlatában van, s akkor csak a jelenlegi status quo mellett buzogna. E status quoban pedig egy osztrák diplomata sem látja megoldva a belkérés gordiusi csomóját.

Innen van az, hogy az ugynevezett magyar municipalitást ezen nézete sehol a bécsi sajtónál viszhangra nem talált, és ugy a szabadelvű, mint az ó-conservatív és a nemzetiségi érdekeket képviselő bécsi lapok egyhangulag a magyar parlamentarizmus alapon látják a magyar kérdést az alkotmányos Ausztria újabb viszonyaival kiegyeztetetűnek.

És ez valóban csak is így lehet.

Azt mondanák talán ellenfeleim, hogy 1848 előtt is egy néhány közös ügy, minő a hadvezérlés, a külföldi vámviszonyok, a külföldi képviselők körüli intézkedés stb. a fejedelem teljhatalom utján kezeltetvén e részben az uralkodó saját tanácsosainak véleményét vette igénybe?

Amde az különbözű tanács volt a mostanítól, azt a fejedelem saját tetszése szerint választotta összes birodalmának azon fiaiból, a kikben bizalmát helyezteté, és jól tudjuk, hogy régebbi időkben kivált mily fontos szerepet vittek a császár közvetlen tanácsában a magyar államférfiak is. A fejedelem azon szolgálát hivat meg souverain hatalma gyakorlatába segítségül, a kiket akart, s a kik egészen az ő legfőbb akaratja szerint cselekedtek, s kiknek így egész hatalma a fölségi hatalomban tartározott; de most a dolog másként áll. Az örökös

tartományoknak közös parlamentje van, a miniszteri felelősség elve elismertetett, tehát a miniszterium a nép hatalmának és közvéleményének felelős, mely néppel a császár a törvényhozás jogait kegyelmesen megosztotta.

E szerint a helyzet tetemesen változott, s a fejedelem teljhatalomnak ma más jelentősége lett, s így a közös kérdésnek jövő állását mintán Ausztria is alkotmányossá vált, meg kell oldani; megoldani pedig csak úgy lehet, ha a birodalom mindkét államrésze hasonló alkotmányos elv szerint, az az parlamentarizmus és felelős miniszteri formákkal kormányoztatik. Az elvi dualismus mindig kínzó és hátráltató a területi dualismus kormányzatában. Régen az volt baj, hogy Ausztria absolutismus alatt állott s mi alkotmányosak voltunk, most az volna baj ha Ausztria felelős miniszteriumot s parlamentet bírna míg mi fejedelem teljhatalom által kormányoztatnánk.

Ez a birodalom közkérdésének csak újabb gordiusi csomója volna, a mivel azt nincs miért terhesíteni, mert a mi a municipalis élet tovább folytatását illeti, mi meg vagyunk győződve, hogy a megye-rendszer szabadságát a felelős miniszterium éppen nem korlátozza.

A megye éppen úgy, mint a miniszterium egy országos törvényre esküszik, teljesítse mindenik híven a törvényt, s akkor nem jön collisioba; a ki pedig megszegi a törvényt illő, hogy annak a másik teljes erejéből ellenszegüljön. Tehát nem hogy meg nem férnének együtt, de éppen egymásnak legfőbb ellenőrei. — Ennyi észrevétellel járunk ezen a magyar lapokban oly gyakran felmerülő s közelebből is fölmerült kérdéshez.

Kolozsvár, aug. 11-kén 1862.

A Királyhágón tuli lapok némi érdeklődéssel közölték Biharmegye főispánja gróf Haller Sándornak, a kancellár grófhöz intézett egy levelet, s a kancellárnak ezen levélre adott választát, melyeket alapvonásaikban ismertetni nem tartunk érdekteleneknek.

A főispán legelőbb is kifejezi, hogy miután a municipiumok termeti bezárattak a nemzet méltóságos önmegtagadását várt, bizva, hogy a provisorium nem jut kormányzati tanná. A nemzet e magatartása a fejedelmet is meggyőzte arról, hogy csak az alkotmányos ut az, mely biztos hatalomra vezet. E hitet megvilágítá a kancellár ő nmlgtának Esztergamban tett nyilatkozata. Miután a kancellár az idő-elérkezettnek látta, hogy a nemzet alkotmányos jogai visszaállítását, mint szükséges célt, nyíltan hirdesse, a főispán jogosan remélheti, hogy a meggyőződéstől nem marad mesze a végrehajtás; s nemsokára megnyílnak a megyei s országos tanácskozás termeti.

„Engedje meg nekem nmlgtod — írja a főispán — hogy az eddig mondottakhoz hasonló nyíltsággal fölérjem, miszerint megragadva az esztergami beszéd által fölbeszert bizalom kedvező momentumait m i e l ő t t k é s z ű l n e ezen oly könnyen megközelíthető ér z e l e m a nemzet hitét megvilágítani, s a felső fejedelem alkotmányos kormányzatunk életbeléptetésére lelkesíteni méltóztatassék.”

„Ne bigyje mltod, hogy e kéréssemmel egyoldalú önzéssel csak a nemzet óhaját vettem számításba, ismerem én az ugynevezett közös birodalmi érdekek megoldásának nehézségeit; tudom, hogy becsületes magyar államférfi nem bízthatja fejedelmét egy másik bizonytalan kimeneteli országgyűlés megnyitására, de ha meggondolom, hogy az alkotmányos kormányzat restitutioja logikai egymásutánjában első lépés a municipiumok visszaállítása, s hogy éppen a megyék magatartása egyedül adhat mértéket az összehívandó országgyűlés bangulatáról; akkor habozás nélkül merem a megyei kormányzat visszaállítását indítványozni. De e lépés megtételét a viszonyok természetese is parancsolja, midőn a mostani európai szélesend alatt a nemzet a jövő bizonytalanságával szemben azon kedvező lélektani helyzetben van, melyben a békülési hajlamot sem a remények izgatottsága, sem az elkeseredés konoksága nem akadályozzák. Higye el nmlgd a megyék visszaállítása lesz a legnagyobb biztosíték arra, hogy egy becsületes békére hajlandó országgyűlés létesüljön.”

A levél vége felé következőket írja:

„... azon egyenes kérdéssel járulok nmlgtodhoz: hiszi-e, hogy a fölséges uralkodó bajlandó lenne a megyei kormányzatot most már életbe léptetni, s minő feltételek alatt óhajtaná azt ő Felsége? Ha olyanok teljesítéséhez leendő köve a municipiumok élete, melyekben a nemzet az államháztartás elkerülhetlen szükségait ismerendi fel, s ha az országgyűlés jogainak fentartása mellett ezen követelés ideiglenessége legfelsőbb helyen határozottan kimondatik; akkor úgy hiszem az ország egy megyéje sem fog vonakodni attól — babár óvás mellett —

mindazokban engedni, melyeknek átmenti szükségét beismeri.” Biharmegye szabadelvűségéről ismert főispánja ugy látszik, hogy ez utolsó tételben azon reményt fejezi ki, hogy az országgyűlés jogának elismerése, s a megye részéről óvás mellett most már készek lesznek az átmenti szükségek fedezéséről intézkedni a megyék, a melyeket szétosztásuk előtt, a mint emléksztünk, általában megtagadták.

Nem tudjuk mennyire híven tolmácsolja a főispán a közvélemény ezen fordulatát; de annyit bizonyosnak látunk, hogy ha a hangulat ilyen az országban, akkor nincs oka a kancellárnak a megyei élet restitutioját halogatni, mert felosztásuk legfőbb oka éppen az adó és újonczozás megtagadása volt, melyek felett még törvényes országgyűlés nem határozhatott, melyeket pedig a kormányzás az átmenti idő alatt sem nélkülözhetett.

Ugy látszik azonban, hogy a kancellár ezen hangulatáról nincs meggyőződve. Ezt tolmácsolja a főispánhoz intézett következő levél jul. 19-ről kelt válasza.

„Méltóságodnak f. hó 14-ről kelt levelét őszinte örömmel olvastam, mert újlag alkalmat nyújtott az nekem azon meggyőződésre, hogy keblében ugyanazon óhajokat táplálja, melyeket én hivatalos állásomban tevékenységem egyedüli zsinormértékül tekintek.

Nézetem szerint — s én ezt a méltóságod által fölemelt esztergami beszédben is kifejeztem, — a hazáját őszintén szerető magyarnak nem lehet más törekvése mint az, hogy a dynastia és nemzet között állandó kibékülést, azaz — hogy határozottan szóljak — a viszonyos érdekek kiegyenlítését eszközölje.

Valamint méltóságod, én is hasonlóképpen meg vagyok győződve, hogy ezen cél elérésére legbiztosabb ut az alkotmányos municipalis képviselő helyreállítása. Hogy azonban ez megtörténhessék, teljesítettűk kell szükségképpen mindazon előfeltételeknek, melyek a municipalis jogok gyakorlatát a törvény és a mulatlan társadalmi rend által ki szabott határok között biztosítják. Mert valamint az alkotmányos kormányzat sem jogában, sem érdekében nem áll azt követelni, hogy a municipalis képviselőt a kormány hízegő szolgálja legyen, ugy nem térheti másrészt, hogy a municipium forradalmi eszmék képviselőjévé s a kormány ellenében a rendszeres ellenállás gyújtópontjává fadjon.

Mily alapon, mily módon és mikor organizáltassék a lépjen életbe a municipalis képviselő? oly kérdés, mely a jelen pillanatban a legkomolyabb és legértebb megfontolást igényli, s melynek elhamarkodása következményeivel átokként nehezednék nemzetre egy, mint kormánya. Bármily számos és tekintélyesek voltak azon hangok, melyek már addig a municipalis életnek mindnyájunk által óhajtott mielőbbi visszaállítását végett emeltek, mindazáltal őszintén meg kell vallanom méltóságodnak, hogy én e tekintetben éppen a főmentelt biztosító feltételek hiányából a kellő pillanatot elérkezettnek még nem látom.

Legyen tehát oly jó, ugy ezen irányban hatni, mint barátait is hasonló tevékenységre buzdítani. Én részemről legszentebb kötelességemnek fogom tekinteni, felsőges Urunknál közvetítés által előmozdítani a közös célt, s meg vagyok győződve, hogy közös törekvéseink nem maradnak sokáig az óhajtott eredmény nélkül.

Egyébiránt könnytelen vagyok méltóságodnak megjegyezni, hogy én örülök, ha e téren szerencsés vagyok minél több felszólalással találkozni; mert ez megbízható bizonyágot szolgál arra nézve, hogy a gondolkodni tudó s akaró magyarnak lelkében gyökeret kezd verni azon meggyőződés, hogy a nemzet e kiegészítődés ntján külön eredményeket fog kivivhatni, sem mint az öngyilkos dacz terméketlen terén.”

Ezen fenebbi okmányokat a „P. Napló” némely általános megjegyzéssel kíséri, hol a többek közt így ír:

„A bécsi miniszterek azon reménnyel kecsegtették s talán kecsegtetik ma is magukat, hogy Magyarországon a többség megúlván azon állapotot, melyben minden rólunk nélkülűnk, sőt sokszor ellentűnk történik; kíváncsi fog kivergődni a nyomasztó helyzetből, s bajlandónak mutatandja magát képviselővel elfoglaltatni azon üres székeket, melyek a Schottenthor előtti házban számára fentartottak. A magyar államférfiak elleben ismervén e részben az ország hangulatát, ily gyökeres eredményt nehezen várak s a provisoriumba vetett reményük maximuma aligba ment többre, mint az anyagi erőre támaszkodott tekintély szárnyai alatt oly többséget hozni létre, mely az elérhetlennek hitt törvényes tétől engedve az országos autonomia oly szerényebb mértékével is megelégedjék, mely a birodalmi követelésekkel nagyobb erőfeszítés nélkül összeegyeztetű.

„Nem szándékunk ez uttal itéletet mondani — folytatja a „P. Napló” — sem az egyik, sem a másik törekvés felett, csupán azok létezését akartuk constalálni azon véleményünk indokolásául, hogy a provisorium megszűntetése s az alkotmányos kormányzat életbeléptetése nem csupán a magyar államférfiak jóakarától függ, hanem függ főleg attól: bizonyos eszmék uralma meddig fogja még magát tartani az elhatározó körökben? Mig ezen változás meg nem történik, addig mi minden részletet, kísérletet, ajánlatot és ígéretet eredménytelennek tartunk.”

Igy ír a „P. Napló”, egyébiránt mi azt hisszük, hogy ha a magyar közvéleményt az átmenti szükségek elismerése s óvás melletti teljesítése körül Biharmegye főispánja híven fogta fel, a megyei hatáskör folyha, mig országgyűlés vagy országgyűlések az országos kérdéseket kiegyenlíthetnek; Er-

délyben legalább e század elején sokáig folyt a megyei élet fenakadatlanság, míg az országgyűlés joga szűnhetett. És folytatott pedig azért, mert a megyék teljes törvényes szerkezetükben hagyták; óvás mellett az átmeneti szükségeket teljesítették s általában atyáink a megyei és az országos hatáskör közt úgy tudták elvonni a demarcatiónis vonalt, hogy az országos képviselői jog időszaki felfüggesztése nem vonta maga után a megyei élet existenciáját. Minthát a Királyhágon túl a megyei törvénykező és országbírói értekezlet által ki van egyenlítve, minthát ott az adót régen is a köztisztviselők szedték — nem úgy mint Erdélyben — ottan a municipiumok, mihelyt az átmeneti szükségek óvás mellett teljesítésének elvét elismerik, a megyék azonnal visszaállítat-hatnának; azután az országgyűlés harczi folytatnának az állam és országos kérdések felett évtizedig is. Azt hisszük tehát, hogy gróf Forgách valószínűleg ezen bangulatot nem látja még bekövetkezettnek, mert e bangulat-fordulás esetében a municipiumok visszaállítása éppen a kormány-nak is főérdekében állana.

Fogarasz, július 7. 1862

Helytartósági tanácsos mlsz Haupt Frigyes ur buza-mosb idő óta fardoz városi ügyeink rendbehozásával, mint a f. k. főkörmányszék által kirendelt kir. biztos; a kinek kapitánysága, s a törvényességhez a legbiztosabban ragaszkodó eljárás által nébány lelkes polgárunk ernyedetlen közreműködésével sikerült végre, a városi hatóságot a f. k. főkörmányszék a tárgyi szigorú parancsa követelményében, az 1860-iki status quo-ba visszabélezni, és így a mindent végenyességgel fenyegető anarchia körmei közül legalább egyelőre kiragadni e népet, mely dacára annyira vegyes ajkúságának nagyon békülékény, mert szívében van írva, hogy védjed jogaidat, „de ugyanazért tiszteld a másét is.“

Körülbelül 15 hó óta foly a vita a városi polgárság abszolút többsége, és egy néhány magának tekintélyt, tulajdonító egyén, továbbá a vidéki tisztb és a fgs kir főkörmányszék között, városunknak czélba vett letiportatása ellen, míg végre sikerült egy szellemi, mint anyagi gyarapodásra tőz lelkes polgárának az eddigi szégyenletes városi szolgabíróságot minden áron fentartani akaró kevesebb szám ellen túlsúlyra verkedni, s így városunk jövőjéről egy sötét függőnyt lebenteni fel, mely mögött annyira óhajtott municipális függetlenségünk némi kellő csírait véljük észrevehettük. Vajha a f. k. főkörmányszék további erélyes közreműködése, és lelkes polgáraink ernyedetlen fáradozásainak végre sikerülne, a köztűnt elbintett vizsálmagvált, melyek dacára a fennebb mondottakkor koránt sem szűntek meg létezni, sőt csak azért látszanak gondosan eltakarva lenni, hogy adandó alkalommal annál óriásibb erővel törjenek elő, végre megsemmisíteni, s az oly annyira szűk-séges testvéri egyetértést polgáraink között viszont helyreállítani!!! Kérjük is az egek arát, hogy bennünket e szent czél elérésében mindenható erejével támogasson, buzditson és lelkesítsen, mert mi csak is ez után véljük városunk mindenestire nagyszerű jövőjét megalapíthatni! S hisszük egy-szersmind szilárd, hogy a gondviselés nem fogja titáni, hogy annyi lelkes polgárt bíró város, mint Fogarasz, nagyszerű jövőjétől féltetolatva letiportassék, hanem élni fogunk mindnyájan, s Isten után városunk is virágozni fog, mert virágoznia kell!

A városi hatóság ideiglenes újrávalásztása alkalmával, szabad választás úján szavazatbőrséget nyertek: Tóth József ur a városbíró, dr. Seres Károly ur a jegyző, Gyertyánosi István ur a pénztárnok, Szilágyi Samuel ur a főbíró és végre Kloos Adolf ur a fuvarbiztos és szállásmesteri állomásokra; városunknak mindmennyi lelkes polgárai osztatlan köztisztviselőkben részesülők egyének, kiket az ur Isten sokáig, de sokáig éltesen, szivünkkel kívánjuk.

Visszatekintéssel nem árt megemlíteni, hogy Isten segédelméből felszabadultunk a szolgabírói gyámság alól, ez is tehát egy lépés, mely minden jó gondolkodó polgárt csak előrelépő törekvése buzdit, s én örömmel tézsem le tol-

amat, a dolgok bővebb fejtegetését gyakorlottabb tollra bízván, mert meg vagyok győződve, hogy ügyeink további vezetését és kívánt eredményhez juttatását, ahhoz nélkülözhetetlen oly szilárd kezrebe tettük le, hol azoknak sántikálásától, vagy éppen meghiusításától senki sem tart, és nem is tarthat.

Az erdélyi muz. részére 1862-ik évi július havában beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek és kéziratok: A bécsi cs. kir. tud. akadémiától 150 köt. és 15 flz. — Pesti növendék papságtól munkálatai 26-dik foly. Pest 1862. és Sz. Erzsébet története gr. Montalamberttől. Eger 1862. — N. Kőrös városától n. kö-rösi ünnepeiről. Kecskemét 1862. — A „Kolosvári Album“ szerkesztőségétől. „Kol. Album“ 1862. — Lieber Pálól An-nales Evang. in Hung. Vol I. Pressburg 1861 és Ertesítő a pozsonyi ev. iskoláról 1862. — Semmelweis Ignác Filep-től Offener Brief an die Professoren der Geburtshilfe. Ofen 1862. — Kriza Jánostól, titkától a piski bírálnál N. Várad 1849. — Török Ferenczről Unitar. Catechesis, Kolozsvár 1698. — Horváth Károlytól törvénygyakorlati kézikönyv. Csik 1844. — Széles Dénezstől 2 eredeti okirat 1849-ből.

II. Régiségek: Gróf Wass Albertnél Mező Záhón 1862-ben talált 7 db római bronz régiség. — Idősb Szájdel Jánostól Budvár romjai mellett 1830-ban talált óskori kő-csákány. — Boros Károlytól Budvárban szemben Csicsér hegy aljában 1860-ban talált ősmagyar réz-csákány. — Benkő Károlytól egy régi puskacső „Tököl Imre 1689“ felirattal. — Vargyasi Daniel Gábotól Vargyason talált 2 db ősmagyar löpő és egy dárdabegy. — Fejér György farsangi ev. ref. lelkészről egy régi római vas-závar, melyet Mojrád közelé-ben a székfalvi batárban találtak 1861-ben.

III. Érmek: Torma Károlytól 49 római réz, 49 ezüst, 2 réz újabbkori vegyes érem=100 db. — Gr. Gyulai Lajos-tól 1 római réz. — Balázs Sándor n. nemetii ev. ref. egy-házfőtől 1 római ezüst. — Berecz Antaltól 3 újabbkori ezüst, 1 római és 1 ebiui réz érem. — Csizsár Károlytól 1 len-gyel ezüst. — Szabó Sándortól 1 orosz ezüst. — Dézfalvi Pataki Elektől 1 réz emlékérem.

IV. Kép: Borbély Antal kormányzékai irnoktól egy olajfestmény (Cimon a börtönben). Kolozsvárt, aug. 8. 1862.

Közi Szabó Károly,
könyvtárnok s a régiség és
éremtár ideiglenes őre.

Jelentés.

Báró Veselényi István által idei július 29-ről Pis-kolton kelt és július 30-án az ottani postára ajánlattal fel-adott, augusztus 1-ő napján Kolozsvárra érkezett, alolítottak azonban csak mai napon kézbesített levél szerint az első osztályú 500 darab arany császári díra bejelentetett.

Antár 5 é. b. p. televér mén, ap. Phenomenon, anyja Norma. Kolozsvárt, augusztus 9-én 1862.

Bíró Lajos, m. k.
lovár-egyleti titkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Tűzkárallott helybeli polgár és tűzművész Ullrich József felségelésére a helybeli polgárok által adakozott 122 ft 30 kr gyűjtékkel küldött be szerkesztőségünkhez, mit az károsultnak kézbesítettünk. A fenirt összeget adakoz-ták: Kállai Lajos 5 ft, Krémer Ferencz 2 ft, N. N. 2 ft, Tauffer Ferencz 5 ft, Akoncz József 1 ft, Akoncz János 4 ft, valaki 40 kr, Csapó Sándor 2 ft, Springer 1 forint, B. F. 40 kr, Ofner 1 ft, N. N. 1 ft, N. N. 40 kr, Papp János 5 ft, Gáll János 5 ft, N. N. 1 ft, N. N. 1 forint, N. N. 5 ft, Liska 1 ft, Merza 1 ft, Popini és Hufles 5 forint, N. N. 20 kr, N. N. 20 kr, Brassai 1 ft, angol szücs 1

forint, Budai Imre 1 ft, N. 40 kr, K. E. 1 ft, olvasatlan 1 ft, N. N. 30 kr, Márk 10 kr, Tömösvári és Zilabi 1 ft, Varga Mihály 50 kr, Csiki János 1 ft, Szilágyi 1 ft, Buday Károly 5 ft, Kiss 50 kr, B. Józsaika Lajos 5 ft, b. Borne-miseza János 5 ft, Kopitzani 1 ft, valaki 1 ft, valaki 30 kr, más 1 ft, Klausch 2 ft, valaki 20 kr, Zadvarnicki 1 ft, Schnitzel 1 ft, Reithifa 2 ft, Stadler 1 ft, Kladser 1 ft, Barabás S. 1 ft, Ferdinándné 30 kr, Lablai István 50 kr, N. N. 20 kr, Cziriák és Stark 5 ft, Stasiczki Pál 2 ft, Schiellhofer 1 ft, olvasatlan név 1 ft, Bihari Elek 50 kr, Rusicz Ferencz 2 ft, Tauffer Eduard 5 ft, Hermeli János 1 ft, olvasatlan 1 ft, Wieder 1 ft, Hödl József 2 forint, Biasini János 1 ft, Hirschfeld 30 kr, Kamerlander 30 kr, Sest 20 kr, valaki 20 kr, Bréver 60 kr, A. S. T. 1 ft, Lévi Samu 2 ft, Hirschfeld Eliza 4 ft, valaki 40 kr, valaki 20 kr, valaki 20 kr.

Hogy a fenirt 122 ft 30 kr összeget a „K. Közlöny“ t. szerkesztőjétől köszönettel átvettém, ezennel elismerem.
Kolozsvárt, aug. 8-án 1863. Ullrich József,
ezukrász.

— A román irodalmi és képező társulat jul. 29-diki ülésében érdekes szóvita folyt arról: ha nem volna-e sok-kal czélszerűbb, ha a román irodalom inkább a latin betű-kel használna. Munteanu Gábor gymnasiumi igazgató a nyelv tisztaságáról értekezett. Cipariu Thimoteus apát azon okokat fejtegette, melyeknél fogva a románoknak a latin be-tűket okvetetlen be kell venniök. Puscaru János küllülő-megyei administrator Erdély több nemes családjai geneolo-giájáról tartott történeti értekezést. Petrik János esperes. az országban most szorgalommal üztő selemtenyészést ajánlta polgártársai figyelmébe. Baricz Gy. a szép művé-szetek előmozdításáról beszélt. A helyesírásra nézve a latin betűkkel való írást látták ajánlatbónak. Végül küllüfőle sti-pendiumokra 3,170 forintot szántak. A társulat tiszteltbeli tagjaivá választották gr. Mikó Imre hazafiat és a bazai tör-ténelem művelése köztü érdeméért — a mint a „Gazetta“ írja — továbbá szaktudományosságukat Ackner Mihály lelkész, Grimm József lovar, Bielz A. Krabi, Váradú Adam, Finały Henrik és Gärtner. Moldva-Oláhországból Cogelniceanu, Sionu, Odobescu, Munu és Joneacu. — Közlebbi nagy gyűlés be-tyeül Balázsfalvat batározatik 1863 diki év aug. 3-ra.

— Ó cs. kir. apostoli Felsége július 5-diki legfelsőbb elhatározásával Dr. Récsy Emil pesti egyetemi jogtanárt ugyanezen egyetemnél a római jog rendes tanárává, a rend-szeres illetékekkel legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

— Aug. 3-káról írja a „P. L.“ bécsi levelezője: Kü-lönböző jelek odamutatnak, hogy a magyar kormányfőnik komolyan foglalkoznak a magyar országgyűlés elő-munkálataival, hogy ennek bizonyos, — bár talán nem is éppen közel álló — egybehivatására előkészületlenül ne ta-láltsanak. Ugy látszik, hogy a magy. királyi udv. kan-czelláriában tartott legutóbbi tanácskozások is, melyekben gr. Apponyi és gr. Eszterházy is részt vettek, főleg azt czélozták, hogy bizonyos esetlegességek bekövetkezése e-szére bevezetést készítsenek egy meghatározott tervhez. Ezzel egybefüggésben van egy legmagasb kézirat, mely nébány nappal ezeltől felszólít a m. kir. helytartótanácsot: adjon részletezett véleményt az ország különböző nemzetségei ki-elégítésére kiadandó törvényt illetőleg, a mely királyi propositio alakjában fog majd előterjesztetni a legközelebbi magyar országgyűlésen. Tudó-sító mindezekből azt hiszi, hogy az országgyűlés egybebi-vatása még mindig a remélhető események közé tartozik, azonban azokat, a kik az egybehívás időpontjára nézve igen vérmes reményeket táplálnak: jónak látja figyelmeztetni várakozásaik túlosságát illetőleg.

— Alig hogy újra megpendült a magyar gőz ha-józás eszméje, már is mindenfelől szép ajánlatok tételnek e nagyjövű vállalatra. Így egy alvidéki kereskedő kinyil-vánitá, hogy két szép gőzösével (az egyiket most építik) beáll a társulatba.

lyása volt, mintsem olyas valami, mit a ha-zai paedagogia élén állók a tanrendszernek ez irányban alkalmazása, s az e czélra ké-pesített tanárok felkarolása által ugy-szólv rendszerileg sűrített volna; de a józan felfogás már kezdé kiktüzdeni magá-nak a tért. Enyeden a nemesség felszínéből született egyéniség alkalmazkodott tanárral, hogy rése lehessen hirdetni alaposabban a természetudományt, Kolozsvárt lelkészek s tanárok nagy szenvedéllyel s sok avatós-sággal kezdték üzni a füvészetet, vegyiant s nem sokára megindíták a „Természet ha-rát“-ot, mely fájdalom, csak azon idők szel-lemi mozzanatának kiáltó jelölő állhatott fenn egyideig a nélkül, hogy a nemzet szívébe gyökerezhetett volna, minthogy a mi régi öreg tanárainka természetudományt érletlen és sületlen verselésekkel olyan:

„Tui, tui, tui, a szava járása,
Oroscei áhi a beleugrása“;

exotikus költészettel mondhatni nevetség tár-gyává tették a helyett, hogy megkedveltet-ték volna.

De a mint megjegyeztük a szellem önk-int ébredett ezen irányban is, a honismeret szükségessége fel lön fogva s a mi nyo-munk, mely a mult évtizedben élte fiatalok-rát; igen kevés valamire való ifjat számitott, a ki vizsgálódási szempontból a hazát be-ne utazta volna többnyire gyalog, s e rész-ben a magyar ifjúsággal a százsz nemzet fiatalága versenyzett, annyira, hogy ezen honisme irányt méltán a mult évtized egyik jellemvonása gyanánt emelhetjük ki, mely sem azelőtt, sem azután gyakorlatilag oly nagy mértékben nem mutatkozott. (Folyt.)

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

EREDETI REGÉNY.

Írta DÓZSA DÁNIEL.

I.

— Urfi! szolt Tobias, ugy tetszik távol-ról ebngatást hallok, s a levegőben valami peccenyesszagt, azaz: hogy valamely közel-levő helység konyháinak kéményéből kijövő füst szagát érzem...

— Eh Pillanes! te türelmetlen vagy!

— Csak most ne szólítson nagyságo-d gúny-nevemem, midőn szemem az éhségtől zöldet, vereset lát. Három rapja már, hogy kisírem az urfit, kösziklák közt, árkokon, bokrokon keresztül; míg végre e renetegbe — hogy égették volna össze a tatárokat! — belevezettünk. És az urfi oly vidáman fogdossa arval a hálósapkával a pillangokat, mintha éppen már ezután pillangó hussal kellene élnünk s e vidám és boldog időtöltés alatt gyomrunk összeszárad, mint a lantorna; hi-szem már a kulacs is rég kiürült, s tegnap déltől fogva nem ettünk egyebet egy posha-dott „finórtty“ gombánál, melyet egy lero-hadozt fa alatt találtam.

— Enned kellett még bolond-gombát is Tobias! Ne hagyjad volna el magadtól az élelmiszereket álmos ügytelenségben, és most nem koplalnál, míg engen hióban tar-tasz a nagyságos czimmel, melynek élvezé-

tét azonban örömet bízom a nálamnál gaz-dagabbakra; jegyzé meg a megnagyságot fiatal.

— Nagyságoznak könnyű tréfálni, az uri gyomor másként van begyakorolva, s az urfi kielégült nyírfalével, a mely nemét az ital-nak részemről nem irigylem az uraktól, de nekem uram emésztőszerveim kigyót, békát kiáltanak e pillangó vadászatra. Bár hoztuk volna el a kopokát; de még madarat sem látunk itt mást a dígegyő fájainál, s im itt mindjárt ránk estevedik a nélkül, hogy az éhkoppott legalább kaporral költethetők el.

— Csitt, esőndesen Tobias! Ugy tetszik ismert rivásukból, hogy alant ama gyéres felett a szalonkák megindultak. Szaljunk alá ez ormokról, ha jól sejttem a hegylánczoa-tok fekvéséből, te inkább csak füstöt, mint peccenyesszagt érzesz s itt körülbelől leg-felebb is vagy egy zug falu ha lesz, hol fát és tüzet találunk ugyan, de annyival kevésbbé sütni valót. Egy pár szalonkát csak szeret-ném pillangó gyűjteményem mellé akasztani s ugy köszönteni be valamelyik székely atya-filhoz; más különben attól tartok, hogy ma pillangót kell rántanom számodra irosvajban.

— Már ha urfi parancsolja az urfi! jegyzé meg Pillanes — én hi szolgálja voltam min-dig s kész vagyok gyomor összeasszásban meghalni, he az urfi úgy kívánja; de az Ur Isten megverte azt a szalonkát, melyet ma meglátok, mert mangeltem medvére van töltve golyóval s egyszersmind farkasra egy marok postával; tudom, hogy a melyik Isten madarara azt rá durrantom, egy csontja sem marad a másik mellett.

Mialatt Tobias fenebbi szavait még hosz-szas érthetlen zsörtölődéssel óhajtotta kiegé-

sztigetni, az alatt ura könnyű léptekkel in-dult le a bérczorumról, a zug völgynek tartva.

A fiatal férfi közép termetű volt, köny-nyűded taghordozása, tekintetének finom ele-yensége, szóval egész viselete azt gyanusítá, hogy ő a magyar, vagy legalább is a szé-kely főnemsi rendből s ez utóbbi esetben ennek is felszínéből vette származását.

Öltözködése ezuttal azt árulta el, hogy ő is azon fiatalok közé tartozik, kik a forra-dalmunkat megelőzőt tizedben annyi szen-vedéllyel kezdték volt tanulmányozni Er-dély floráját, s a természetudományt egyéb ez országban megismerhetlen, de gazdag kincseit, s kik e czélból részint társaságban, részint egy-egy eseléd kíséretében gyalog elbarangoltak távol vidékre, hogy gyakran két három hó vetette haza kalandos utaikból.

Az egész ország mintegy öntudatra, csak most ébredve kezdte vizsgálni önmagát. A férfikorban élők a haza intézvényeit kezdék boncolgatni, s erős harezokat folytattak zöl-d-asztaloknál azon reformokért, melyeket a nemzetre nőtt emberiség, melyeket a szá-zadnak új irányban fejlődő szelleme követelt, s melyet már a Kárpátokon innen is csak süket fülek nem akartak hallani; az ifjúság tanulmányozta a multat, de vizsgálva hazája felszínét, készült a jövőre, melynek már ak-kor jelentkezték oly irányja, a mely irány a régi klasszikusok és a nemzet alapítványei-nek ismeretén kívül az államgazdaszat, a vegytan s más a gyakorlati életben mind-mind fontosabb való tudományok megszerzé-sére látszott sürgetni az újabb nemzedéket.

Az irány még minalunk alakatlan, s in-kább egy ösztönszerűleg józan felfogás ki-

— Gróf Pálffy Mór kir. helytartó ur az akadémia elnökehez következő levelet intézett: „1853-ban Székes-Fehérvárt az egykori kir. vártemplomi sírbolt romjaiban két csontváz fedeztetett föl, melyek kásátaván, akkoron a n. muzeumba szállítottak, s ott a legközelebbi időig közszemlére kitéve valának. Ezen tetemek állítólag III. Béla, Magyarország egykori királya, és első neje, Komnén Anna tetemei, mely nézetnek a posztag és a mellettké talált jelvények is igazolják látszanak. Ugyanazért és mivel a hazafias és vallásos érzületre nyomasztólag kellett hatnia annak, hogy egy fölszentelt király földi maradványai megfosztva a kegyelet minden jelétől, közönséges régiség gyanánt egy, bár hazai s tudományos intézet csarnokában közszemlére kitéve hagyassanak szükségessének s illőnek láttam Magyarországot hercegnéjének s emmentájával, egy m. k. udv. kancellár s nagyméltóságával egyetértéssel intézkedni az iránt, hogy a kérdéses tetemek a muzeumból elszállítván, addig is, míg azok azonosossága mind tudományos, mind egyházi tekintetben igazoltatnak, a budavári főtemplom sírboltjában csendben gyanú, de illő módon elhelyeztessenek. Minthogy pedig kívánatos, hogy a hely hol ezen kir. tetemek eltemetve fognak a királyi méltóság megóvása tekintetéből emléktáblával is fölszentesítsék, ennél fogva még előlegesen a t. m. tud. akadémiát mind a tetemek azonosossága, mind az emléktábla feliratainak szövege iránti becses véleményének előterjesztésére felhívandónak találtam. Van szerencsém ezek szerint méltóságodat, mint az akad. elnökét hazafias tisztelettel megkeresni, hogy ezt az akadémiát tudomására hozván, az ügyet tárgyalás alá vétetni, s tekintettel Erdy János muzeumi ör. nyomtatásban megjelent e részbeni értekezésére, mindkét irányban véleményét hozzámm beküldeni méltóztatassék; megjegyezve, hogy a muzeum igazgatósága, egyúttal általam utasítva lőn, miszerint a birtokában levő s ezen tetemekre vonatkozó összes adatokat az akadémiával haladéktalanul közölje stb.“ Erdy János a levélre az akadémiában megjegyzi, hogy a tetemek nem voltak közszemlére kitéve, hanem egy székényben őriztetek, oly száddal, hogy a majdan létesítendő Árpádok kápolnájában a muzeum mögött fognak elhelyeztetni. Sok adat és jelvény igazolja, hogy egyik tetem III. Béla királyé s a másik neje Annáé, az antiochiai fejedelem leányáé, s nem Komnén Annáé, mint a levél írja.

— „N. N.“ írja, hogy Bécsben egy békei szolgaleány, több munkással, kik többnyire családapák összevesszt, s a civódlás után hazament s az istálló elébe fektet. A munkások éjféli után egy órákor arra menvén haza, Weinberger békei szolgaleány kutyája rájuk támadt, s egyiknek a lábát megharapta. Midőn ezért az 5 munkás őt kérdőre vonta, felugrott, s késével egyiknek a hasát fésilitotta, azután a másodikkra támadt, s annak szíve körül bárom szurást tett; a harmadikat hátulról szurta meg; egykor eljénvén kését, a negyediket követi úgy ült be balfőn, hogy az ájtalan roskadt össze, az ötödiket pedig öklével úgy összevesszt, hogy nem tudta magát védeni. A nyomorultak elvisszorogtak a hogy tudták, e vadállat pedig lefeküdt, s reggeli 3 órákor a rendőrség verte fel álmából, s vitte börtönbe.

— A „P. L.“ említi, hogy a helytartóság elrendelése, hogy a magyar hatóságok a német-szláv tartományok hatóságaihoz intézett irataikat az elnökség útján kivételosen német nyelven szerkesztessék, s az illető helyre elküldjék. Az ország azon hatóságai, melyek nincsenek azon helyzetben, hogy irataikat német nyelven szerkesztessék, a magyar átiratokat a helytartóanálhoz küldik be, melyek azok lefordításáról gondoskodik. A pesti városbatsóság ezek szerint elhatározta, hogy a sürgős s nem halasztható eseteknél veszi igénybe az elnökség útján német nyelvet; különben a német-szláv hatóságokhoz címezi, s az ország hivatalos nyelven szerkesztett átiratát további rendelkezés végett a helytartóanálhoz küldendi.

— Komáromból jelentik, hogy gr. Festetics Béla és gr. Zichy Miklós a nevezett város közelében egy guano keverék trágya-gyárat készítenek felállításra.

— Bécsben folyó hó 4 én tanácskozás volt, melyben az alsó-ausztriai kereskedelmi és iparkamra, a bécsi községtanács, s az alsó-ausztriai iparegyet, a cs. kir. gazdaságegyet és az ausztriai ipatosok egyeteme voltak képviselve, s itt határozatba ment: a magas kereskedelmi miniszterumhoz emlékiratot intézni, hogy 1865-ben a kormány oltalma alatt világiparműkiállítás tartassék Bécsben.

— A „P. L.“-nak írják Zágrábról, hogy a magyar gyalog ezredeknél eddig használt szlák magyar nadrág közelebb az ugyne ezett zuvanygyógóval fog fölcseréltetni. A buszáróktól pedig nemcsak tarsolyaik szedtetnek el, hanem dolmányt sem fognak kapni, s e helyett bő, kéksziú matrózinget viselendnek, s erre akasztják a panyókás mezt.

— Franciaországban az öngyilkosság statisztikája jelent meg. Ebből tanuljuk, hogy Franciaországban 1827-től 1858-ig, tehát 32 év alatt, 92,662 öngyilkosság fordult elő, melyből egy évre 2,895 esik, Férőngyilkosság 1836-tól fogva van 56,562, nőngyilkosság 18,548; azokból közép-számmal egy évre esik 2,459, ezekből 807. E jelentékeny különbséget abból magyarázzuk, hogy a nőknél mélyebb a vallásos érzület. E statisztika csakugyan kimutatja, hogy a vallásos meggyekben kevesebb az öngyilkossági eset, s annál több, minél közelebb Párizshoz. — 1827-ben 1,512 öngyilkosság fordult elő, 1858-ban már 3,050. Így pótolja az anyagi előhaladás erkölcsi hanyatlásunkat!

— A Bakonyból az „Idők Tanúja“-nak írják: Addig ijeszgették a Patkó bandáját bennünket itt a Bakonyban, míg utóvégre mégis váratlanul körünkben megjelent kilenczed magával. A bakonytamási rablás után csakugyan felénk vették útjukat, miközben egyfelől a rendes sorkatonaság, másfelől pedig mintegy 50 főből álló panduresapat vette körül őket, de el nem foghattak egyet sem közülük. Egy katoná fején megsebesült és a viadálterén véres pisztoly maradt, miből gyanítható, hogy a harminak közül is sebesültek. Különböző felelmünk mindaddig alaptalan volt; mert e vidéken senkit sem bántottak még, csak kérdezők ördöket a gazdagabb urak és zsidók után; a tamási és bathalmi határokon dobányt, szivart, pipákat és rablott selymekendőket osztogattak a nép között. Egy erdőkerülő, ki velők

itt, a mi vágásunkban, véletlenül találkozott, s velők 10 lépésnyirel szót váltott, ekkép írja le őket: Kilenczen voltak, mindannyi a hajdan híres Milfay-féle kosztimben, patyolat ing, és kihimzett bő gatyá, sötétkék muszkaprémes dolmány, cifra szűr, szatnyánbőr-csizma ezüst-sarkantyúval; derekukat nagy selymekendők övedték, melyekbe két-két revolver volt illesztve, a szűrökre fényes hosszú nyúlt balta akasztva; mindkét vállukról pedig nagy értékű hosszú fegyverek lógtak. Körülbelül mintegy 20 töltéssel van mindegyike ellátva. Kalapjaik fehérmegyeiesek, beszédjük vas- és zala megyeies. Mindannyian erős, izmos fiatal emberek, 25–30 évesek, kiborotvált állal, kerek szakállal. A koromai és hagymási puszták közötti hegymagaslatról egész Csezenek-aljánt kikérdezték a kerülőből, kiből első tekintetre pandur akartak felismerni; de azért éppen semmit meg nem zavartak; mertők, úgy mondták, nagyon szeretnénk egy jó csomó vörösmegyei kopókál találkozni. Meglehet azonban, hogy stratégiai szempontból talán még sem tetszett nekik ez a vidék; mert itt csakugyan könnyen bekeríthették volna őket a pandurok, ha hogy rögtön rendes sorkatonai segély érkezhetett volna a kisbéri vasutvonalon Komáromból. A pandurok még mindegyre fáradoznak utánok, eléggé szorítják őket és nyomozzák, de mindeközben siker nélkül.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, aug. 5. Az alsóházban Angliának Ausztriához való kereskedelmi viszonyai hozzatván szóba, Beaumont egy kőiratról emlékezett, mely a kereskedelmi miniszteriumtól az ország különböző kereskedelmi kamaráiból volt intézte véleményadás végett egy Ausztriával kötendő kereskedelmi szerződés jóváhagyására felől. Bámulandó, hogy az Angolország és Ausztria közti üzletforgalom mind csekély az Ausztria és Franciaország közötti egybebecsönlő, s a szónok nem látja át, miért ne emelkedhetne amaz jelen ékény magasságra, mihielyt a két állam kereskedelmi viszonyai szabadelvű és okzerű elvek alapján rendeztetnénk. Fontos e tárgy már csak azért is, mert egy, a többi európai hatalmakkal folytatandó haborn esetében, a kereskedelmi közlekedés Ausztriával, semmi megszakítást nem szenvedne, miután az mindaddig mig Anglia a tengernek ure marad, közvetlenül tengeri uton folyhatna. Ezenkívül Ausztria és Magyarország terményei oly sokat, a melyekre Angliának szüksége van; s ha Ausztria végvárjait megszünteti, a legjobb kinevezése van angol géptárgyaknak, gyapott és másfajta kelméknek baroms gabona-, bor-, dohány-, gyapjárt stb. leendő kicserélésére. Palmerston lord erre nem tartja illendőnek az angol és osztrák kormányok között netalán kereskedelmi ügyekben folyt értekezések felett bővebben nyilatkoznai. Anyit azonban bizony állhat, hogy a kormány igen ohajtana e pontra nézt valamely kedvező egyezményt eszközölni Ausztriával. Az osztrák kormány minden irányban, az eddigénél sokkal szabadelvűbb politikára tért; s miután a császár államának alkotmányt adott, úgy látszik, hogy a kormány kereskedelmi ügyekben is szabadelvűbb rendszert akarva behozni; mindamellett csak néhány nap előtt, midőn arról volt szó, hogy Ausztria a vámegeletbe lépjen, a császári kormány oly feltételeket tűzött ki, melyek sokkal védvámiasabb elvekben gyökereztek, mintsem Ausztriának a vámegelethez csatlakozását ezuttal lehetségesse tették volna. Azért éppen nem lehet semmi túlvértes reményeket táplálnunk Ausztria kereskedelmi politikájában esbőlt bármintem nagy változtatások iránt; másfelől az iránt sem kell kétségbe esnünk, hogy idővel Ausztria is egészen áttér egy szabadelvűbb kereskedelmi politikára.

London, aug. 7. Ma a parlamentet bezárták.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, aug. 5. A császár holnapután jö vissza s 19-ig mulat St. Clandban. Akkor rövid időre a chalonai táborba menend, honnan a császárnéval és császári herceggel Biaritzba fog utazni. Augustus 15-én a diplomatiái kar elfogadása alkalmával teendő hivatalos nyilatkozaton kívül, Thouvenelnek egy új jegyzékét is várják, mely az olasz ügyben azon hatalmakhoz fog intéztetni, melyek Olaszországot elismerték. Végül az is hallzik, hogy a „Moniteur“ aug. 15-én egy császári nyilatkozványt fog nyilvánosságra hozni, mely tudomás végett, az előtti nap fog a titkostonácsal közöltetni.

Páris, aug. 6. Híre jár, hogy a császár Kölnbe fog menni, s ott több uralkodóval találkozni.

OLASZORSZÁG. Turin, aug. 2. A „Vaterland“-nak írják: Benedetti francia követ, követeltársától Lavalottétől néhány nap előtt egy iratot kapott, melyben ez közli vele az azon veszélyek miatti aggodalmát, melyek Garibaldinak Róma ellen intézendő őrült vállalatából keletkezhetsenek. Benedetti közölte az iratot Ratazzival, ki is a következő szavakra fakadt: „Nem képezheti ő, minnyi bajt okoz nekünk ez az ember; ez a mi daemónunk és mi semmit sem tehetünk ellene. Őh! ha egy szerencsés végeztet úgy akarná, hogy ez az ember önknek (franciáknak) kezeibe essék, az istenért ne engedjék őt kimenekülni, lökjék föbe, irgalom és tekintet nélkül, mert őn gyűlöltöm ezt az embert, utálom egész lelkemből s a királynak is nagyon jól esnék, ha ezt a disznót (cochon!) lerázhatná a nyakáról.

Azonban Victor Emanuel király egészen más nézeteket táplál. Egy darabig nagyon vonakodott a Garibaldi elleni kiáltványt aláírni, s midőn Ratazzi az iratot elébe terjesztette, így kiáltott fel: „Igen, de Garibaldinak igaza van!“ Csak miután a miniszterek kijelentették, hogy ők mindnyájan kénytelenek lesznek elbocsátásunkat kérni, ha megtagadja az aláírást, a király csak akkor engedett.

Turin, aug. 3. A kamara mai ülésében a Garibaldi ellen kiadott kir. manifestum hozzatván szűnyegre, Ferrari kijelentette, hogy ő a törvényesség és alkotmány embere, s ennyiben helyesli is a királyi kiáltvány elveit. Hanem az is igaz, hogy az alkotmányos határozatot kellőleg használni tudni is kell, s így állván a dolog, azt kéri: consoldálva van-e már az állam, létesült-e immár az egyesülés s rendbe van-e hozva a pénzügy? A brigantisság még folyvást létezik, s a világ mind a négy része felől anarchia fenyegeti az or-

szágot. A miniszterek tehetetlenek; kit akartak ők tulajdonképpen legyőzni, ki ellen bocsátották ki azt a kiáltványt? Ha Garibaldi az, akkor nagyon komoly játékba kezdtek, és mi polgárháború kuszabőben állunk. Garibaldi Olaszországot képviseli; ő nem piemonti, hanem olasz, míg titeket természetesen piemontiakul volnék kénytelen felmutatni. Garibaldi Olaszországot mint egy egészet képviseli, Rómával együtt. Ti, miniszterek a felett se tudtok egymás közt tisztába jöni, hogy mint lehessen ezt elérni. Ti majd csapatokat fogtok Sziciliába küldeni, s 1000 fog részetekeiről 1 ellen barcolni; de vigyázzatok magatokra, óvakodjatok attól az egytől, mert az az egy az eszme embere! Elismertétek érdemeit. Hányan nem fognak az ő zászlója alá sietni? A messze távol eső Milánó, ti jól tudjátok ezt, sok njonezot küld hozzá Sziciliába. Ti fogjátok azt legnagyobbban megánni. A ti kezeitek tiszták, de politikátok ferde. Ha egyszer visszazanyomós alá estek, nem találtok többé biztos erős állást. Véért vér járja; s egy mozgalom itt, más mozgalmat idéz amott elő. Nem parlamentek forrasztanak egygye uraim! Ne tegyétek ki magatokat harcra; a megfertőztetett szabadsággal. Én bízom Garibaldi eszélyességében; hogy azonnal lelép, mihielyt meglátja a fenyegető veszélyt. Ennél fogva remélem is, hogy nem kerül polgárháborúra a dolog; soha se kívántam én mást, mint a törvényesség diadalát.

Ratazzi. A toborzások tudva vannak, s az állítatott, hogy a kormány meggyezésével történnek azok, ennek következtében kénytelen volt a kormány e részben kitisztázni magát. Azt mondá Ferrari, hogy Garibaldi Olaszországot képviseli. Ez nem igaz. Garibaldi nagy dolgot vitt végbe, de csak is egy, mert zászlójára ez vala írva: „Olaszország és Victor Emanuel.“ Elismerem én, hogy Garibaldi fontos szolgálatokat tett az országnak, de épp azért kell neki elsőnek lennie a törvény megtartásában is. Ne mondja azt nekünk senki, hogy mi polgárháborút akarunk; ezt nem akarjuk, sőt mindenkor ki fogjuk kerülni. Aztán mondja meg Ferrari ur: mit kellene hát tenni az ő nézete szerint, midőn egy ember a korona és a parlament jogaival ruházta fel magát; avagy ráhagyhatjuk-e az ország sorsát egy ember ielére? (tetszés.)

Crispi. Mely megindulással szólalok fel. O'y komolyan éreztük a polgárháború veszélyét, hogy ha lehetséges volna, egy ember önfeláldozásával azt elhárítani, bizonyára többen megtennék azt. A kiáltvány minden tekintetben kárthatni való. A király sértetlen és szent személyét hagyjuk ki egészen a játékból; s vitassuk meg a kiáltványt úgy, mint egészen a miniszterium miévt. Talán valami törvénytelenéget követnek el Sziciliában? Korántsem. Ott csak lehetséges elő akarják segíteni a nemzet egygye forrasztásának befejezését. Lássuk mit tartalmaz Garibaldi kiáltványa? Azt mondja benne most is, mint 1860-ban, hogy emberei mindenképp iparkodjanak a mi derék hadseregünk rokon-szenvét kiérdemelni. Én nem találok a törvénykönyvben olyan cikket, a mely tiltaná ama fiatal emberek szövetezését Sziciliában. Azt mondják, hogy fel vannak fegyverezve. Am'legyen, tehát tiltott összejöveletek azok, de még korántsem bűnösök. Csakis akkor lennének bűnösök, ha a rendeletet megkapták volna. Ehez pedig éppen nem volt szükséges magának a királynak kiáltványa, sőt elégséges lehetett a helybatság megintése. De lássuk a kérdést politikai oldalról. Ama fiatal emberek nem akarnak máshová menni mint Rómába. Jól van tehát; Róma a mi területünk, oda szabad menniök. A helyzet komoly, és jaj ha most összejöttökörre kerülne a dolog. Ratazzi miniszter bizelgőleg szólott Garibaldiról; de miért nem fordult tehát ő hozzá magához, a kibocsátott kiáltvány helyett? Itt nem anyagi, hanem erkölcsi hatalom forog kérdésben. Mit tegyünk ezen nehezésg elhárítására? Álljon előre a kormány a nemzet akaratának, s a nehezésgnek tüstént elenyésznek. Mióta beszélnek már Rómáról. Mindenki azt várta tőlünk, hogy bemegyünk, és egyre csatlakozánk. Menjünk Rómába, s mindjárt tisztában leszünk.

Róma, jul. 27. Az „A. A. Z.“ levelezője következőleg eseti az ő-ök városi helyzetet: „A nép ingerültlége s elkeseredése nőttü n mindennap; a papok alig mehetnek ki az utcára, hogy bántalmakkal ne illessék; napirenden van a pápai őrálló katonák legyilkolása, egyes katonák sárral, piszokkal bajzának meg, mindennap látni báromszint lobogókkal díszített légzőmböket a város felett. Este nem biztos az utcán járni, mindenfelé petárdák süllnek el nagy dörgéssel, sok helyen nemzeti színtű bengali lángok emelkednek fel; a közeledő rendőrség többnyire senkit sem talál e helyeken; a házfedelekről a kiáltás hangzik: „Viva l'Italia una! Viva Vittorio Emanuele! Viva Garibaldi! Morto al Papa re!“ Ezer viszbang felel e bangokra, holott a kiáltók senki sem látja. Mintha láthatlan hatalmak szövetkeztek volna a forradalommal. A francia katonákat laktanyáikba ezenekint becsempészett kiáltványok kézzel elő a bekövetkezendő eseményekre, s kéri, ne használják fegyverüket a testvér olasz népet nemzeti katonái! A rómaiak eszökben tartván őseik dicőségét és saját méltóságukat, közelebből igazságos fölkelésükkel szét fogják törni a bilincseket, melyeket a pápi kormány vert rájuk. Katonák, a római polgárok egy lövést, egy köhajtást sem fognak tenni rájuk. Csak a papok zsoldosaival, minden nemzet s sörpödekeivel lesz dolgnak, nem pedig egy velünk testvérsílt nép nemes fiaival. Ti becsléteket szerint fogtok cselekedni, midőn nem avatkoztok szent küzdelmünkbe; becsléteket tiltja, hogy azok vért öntsátok, kik titeket, mint vendégeket, szeretnek és tisztelnek, s azután is szívesen látnak városunkban, miután győznek. Ne feledjétek hát saját nemzetetek becsületét.“

A francia helyőrség erősítésére 8,000 ember érkezett Rómába s Montebello tábornok parancsot kapott, hogy a legelő nyugalankodási birre azonnal küldjön csapatokat a déli tartományokba. Miláno- és Genuában tüntetések voltak Garibaldi programja mellett. A nemzetőrség és a prefect kifizöltettek, a francia konzul maszkazent kapott. Palermóban a viceprefect proclamatióját a falvakról letépték, ellenben Pallavicinónak 5000 ember tisztelet. A szabadsápatosok folyvást vonulnak Palermóba. Itt tartózkodott római menekültek, most az egyházi államokba tértek vissza, azon

ezéből, hogy ott mozgalmakat idézzenek elő. Caserta és Santamariában is toborzások történtek; a toborzottak azonban azon utasítást kapják, hogy apróbb csapatokban menjenek az egyházi államokba.

Turin, aug. 7. Bresciában és Florenczben néptüntetések voltak ily kiáltásokkal: „Éljen Victor Emanuel! Róma fővárosunk, vagy halál!” Az egyh. batárszélből jelentik, hogy egy olasz ezred felkelőkkel ütközött meg, kiket pápai zuavók segítettek. Mintán az utóbbiak megverettek, az olaszok őket a Castro erdőségig üldözték, mely pápai területen fekszik. Az olasz csapatok ezen területet megszállva tartják. Ratazzi a kamara üléseben egy interpellatúra azt felelte, hogy a szicíliai igazító bírók alaptalanok; hiszi, nem lesz összeült-közés Garibaldival, az érkezett sürgönyökből nem tetszik ki, hogy Garibaldi vonakodott volna a király szavára hallgatni; nem ismeri Garibaldi állását, kinek táborában egyebiránt szűkészek fordulnak elő.

NEMETORSZÁG. Berlin, aug. 4. A „Köln. Ztg.” szerint Angolország a szerb kérdésben csakugyan Törökország részén áll. Azon ajánlattal, hogy a török helyőrség a várat megtartsa, de a városból kivonuljon, a Porta a béke érdekében egyetért. Angolország e javaslatot, bár hivatalosan kifejtve nincs. Törökország egyetértésével teszi. Franciaország a közbenjáró szerepét tette, alattomban pedig Oroszországgal együtt azon működik, hogy a vár csakugyan kiürítessék. Ausztria mindenben Törökország pártját fogja. Poroszország valószínűleg Anglia ajánlatát fogadja el. Ha csak komoly véletlenek közbe nem jönnek, senkinek hi-
sz, hogy e kérdés miatt komoly összeütközés történjék. Azon bir valódisága, hogy Poroszország Montenegróval fegyverszünetet ajánlott, még nem tudható. Hogy eredménye lesz, az több mint valószínű. Poroszországnak az alakulandó négyes szövetségben történő részvéte Bécsben aggodalmakat okoz, és Ausztria már is azon gondolkodik, hogy Olaszország elismerésével hangolja kedvezőben Franciaországot. Az olaszországi hírek mindenkit feszültségben tartanak. Azt hirdik, hogy Garibaldi nem egy sereggel, hanem egy megszállhatatlan nők, férfiak és gyermekekből álló tömeggel akar Róma ellen indulni. Arra számít, hogy a francziák nem bátorzkodnak fegyverrel visszaverni a békés invasiót.

Kasselből egy aug. 6-iki távirat azon hirt hozta, hogy Stiernberger belügyminiszter elbocsátott és Scheffer államtanácsos fely az alkudozás miniszteriumba lépése iránt. Aug. 7-ől azonban ismét azt távirják, hogy Stiernberger folytatja hivatalos működését.

OROSZORSZÁG. Sz. Pétervár, jul. 29. Garibaldi nevét a déloroszországi parasztok is ismerik már. A Kieff és Putava kerületekben a múlt hóban gyakran történtek surlósok a parasztok és földesurak közt. A parasztok összegyűlekezvén, hevesen követelték, hogy a földesurak vagy a császár tulajdonkép adják át nekik a földbirtokot. Mídon e kívánság teljesítése megtagadtatott, a parasztok azt kiálták: „Majd nekünk adja hát Garibaldi.” „Mifele Garibaldi?” kérdé a kormányhivatalnok. „Oh mi jól tudjuk azt, jó ember az és vitéz hetman!”

Varsó, aug. 8. Wielopolskára rálöttek, de nincs megsebesítve. A tettes, kit rögtön elfogtak, Gryll nevű könyomdászsegéd. A császár születésnapja és a nagyherceg keresztelője alkalmából a „Dziennik Polszky” rendkívüli melléklete 114 büntetés-elengedést, és 7 büntetés-enybitést tesz közzé; az utóbbiak között van Wyzinszky.

Ujabbak. Páris, aug. 9. A tegnapi először megjelent „France” írja: A minisztertanács erősítése küldését határozta Romába. — Garibaldi elhatározta, hogy Romába megy, hol kereskedelmi hajót bérelt s a salerno öbölben, mely Campanella földnyelv által van a nápolyi öböltől elválasztva, fog kikötni; 6000 önkénytellessel rendelkezik. A szárd hajóhad nem tett akadályozó rendszabályokat.

London, aug. 7. Éjjel. A parlament ma bezárattott. A trónbeszéd mondja: Az idegen hatalmakhoz való viszonylatok barátságosak s megnyugtatók. A királynő reményét fejezi ki, hogy nem fog beállni oly veszély, mely Európa békéjét megfenyegethetné. Amerikában a polgárháboru egyre tart, de szerencsétlenségre nem szorítkozik az északamerikai Egyesült-államokra. Az angol kormány kezdettől fogva el levén határozva, a háboruban részt nem venni, nincs ok, a semlegességgel felhagyni.

Tovább felemlíti a trónbeszéd a némely török tartományokban uralkodó nyugtalanságokat. Konstantinápolyban a párisi szerződés aláírói értekezletet tartanak. A királynő reményli, hogy az illető kérdések oly módon fognak szabályoztatni, mely a párisi szerződés szabványainak, a szultán alapos jogainak s a keresztények jölétének megfelel. A trónbeszéd még felemlíti a Sinában

folyó hadműveleteket, s a Belgiummal kötött kereskedelmi szerződést.

Varsó, aug. 7. Groll Lajos könyomdasegény, kétszer lőtt Wielopolskára revolverből, midőn ez a pénz-ügyépület előtt kocsiából kiszállt, anélkül, hogy talált volna. A tettest elfogták.

Turin, aug. 8. A „Gion. di Torino” az ügyállásról szólván, mondja: Garibaldi eddig vonakodik engedni, mialatt másrésztől kijelenti, hogy Olaszország ellen nem akar harcolni. A csapatok bizonyos távolban követik, kerülve az összeütközést. Ugyátszik, hogy Garibaldinak célja, a tengerparthoz jutni, s aztán hajóra szállani. Azon hir, hogy Romában tüntetés készül, tartja magát.

Mostar, aug. 6. Vizbiány és utkésztés miatt a török sereg hadműveletei lassan haladnak. Ma Riekat megtámadják. Aug. 2. 3. s 4-én a montenegróiak vitéz ellenállás után megverettek. Mirko csak úgy tarthatta fel saját embereit, hogy közéjük vágott.

Turin, aug. 9. A hivatalos lap jelenti: A Garibaldi-féle önkénytesek — három osztályra oszolva — úgy látszik, Messina felé irányoznak utjukat.

Ratazzi a kamarai ülésben azon hirt említi fel, mely szerint az olasz csapatok Garibaldi önkénytesei-vel Girgentinél összeütköztek. — Egyebiránt a hivatalos jelentések még hiányzanak.

Triest, aug. 9. Az „Osservatore” a helyartónak egy hirdetményét hozza, melynek értelmében császár Ó Felsége f. hó 4 diki elhatározásával a triesti város-tanács feloszlását azon hozzáadással rendelte el, hogy az ujra választások iránti kérdés négy hét-alatt megtörténjék.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

August. 11-kén: Nemzeti kölcsön 81.90. 5% Metalliques 70.30. Bank-részvény 782.—. Hitel-részvény 208.80. Váltó Londonra 131.—. Ezüst 129.—. Arany 6.22.

Augustus 9-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 73.25. Erdélyi 71.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

H I V A T A L O S.

Sz. 70. 1862

Hirdetmény.

(1—3) (663)

Nemes belső Szolnokmegye alparéhi járási kiküldött bíróság részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Mezei Pálné mint végrehajtó részére 273 frt 60 kr. o. é. követelés és járulékal erejéig N.-Loznai Kovács Elek Oszvaly helységében lefoglalt és becsült fekvőségei u. m.

- Egy lakó ház, csűr és 1240 ☐ ölös telek becsült ára - - 240 frt. o. é.
- Más telek becsült ára - - - - - 40 " " "
- 9 darab külső földek 249, 256, 1120, 1148, 1151, 1235, 1824 és 1836 Topr. számok alatt becsülve - - - - - 322 " " "

folyó év augusztus 30-án vagy szeptember 15-én mindenkor d. e. 10 órakor helyt Oszvalyban nyilvános árverés útján fognak eladni, és pedig az utóbbi napon a becsáron alól is, melyre a venni szándékozók kész pénz fizetés mellett ezennel meghívának.

Egyszersmind felszólítanak mind azok, kiknek ezen elbeesült javakhoz valami hypothecalis igényük lenne, az árverészi határrap bekövetkezte előtt ezen jogukat alolirt kiküldött járásbíróshoz bejelenteni, mivel ellenesetben az elbeesült javak elárvereztetnek és az abból eredhető károkat az illetők magoknak tulajdonítsák.

Az alparéhi járási bíróságtól, Dézs, augusztus 7 én 1862.

NEM H I V A T A L O S.

Kiadó szállás.

(2—3)

A szénutezában 350 szám alatt, vagyon egy kiadó szállás, felső emeletben 5 szobával, kamarával, istállóval, pinczével. Lehet iránta tudakozódni helyt a tulajdonosnál.

Ó V Á S.

(2—3)

Mintán a néhai gr. Toldy Lajos féle hagyaték törvényszerinti örökösödéséhez alulírottak is, mint gr. Tholdy Christina engedményességének joga van s azt fogasítani maga iránti kötelme; ennekokaért a nevezett hagyatékban netalán vásárolni kívánókat ovatosságra inteni szükségesnek tartom.

N.-Enyeden 1 augusztus 1862.

Maurer Béla.

Hirdetmény

(3—3)

Tordán az Aranyos hídján tul, a nagy hid mellett egy szeszgyár minden készletével, 24 darab marhára való istállóval, egy a gyáros lakásul szolgáló szobával, ezenkívül egy 2 szobából álló külön lakó részszel, konyhával, kamarával. Nem különben ugyanott egy jól ellátott cserép csűr és téglaszarító szin, a téglavetők részére 3 osztályu lakással, 8t hold területtel, hat egymasutáni évekre haszonbérbe kiadó, avagy örök áron szabad kézből el is adó. A szeszgyár kutja kitünően jó vizű, mind a szeszfőzésre, mind a pálinka elegyítésre. — Ugyanott van 100 öl kemény fa eladó. Értekezhetni Tordán, Velits György kereskedésben.

(655) Tized valósitási ügyben. (6—6)

„Tizedvalósítási” ügynökségünk helyettesítését

Belső-Szolnokmegyében ifj. tek. Pataki Dániel ur Dézsben, — Dobokamegyében tekintetes Nagy Sándor ur Szamosújvárt, — Tordamegyében tek. Erssek Elek ügyvéd ur Tordán, — Alsófajermegyében tek. Szabó Ferencz ur Nagy-Enyeden — sziveskedvén elvállalni, ezen tárgyban ha még lennének utánlagos utasítások a földbirtokos urak részéről, egyenesen fenn nevezett urakhoz intézethetnek.

Nuridsán Testvérek.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

ISKOLAI KÖNYVEK ÜGYÉBEN

Miként eddig, ugy a közelgő iskolai évben szükséges könyvekre nézve is bátor vagyok az erdélyi t. ez. tanár urakat és a népiskolák tanítóit tisztelettel felkérni, sziveskedjenek a szükséges könyvek menyenyiségéről engem minél előbb értesíteni, hogy azokat a kellő időre késedelem nélkül megküldhessem. A bolti árak minden körülmények között szigoruan megtartanak; és a megrendelések a lehető számu ingyen példányok kíséretében, pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Végül még szükségesnek tartom megemlíteni, hogy iskolai irodalmunk legu jabb termékeit szivesen elküldöm megtekintés és választás végett, a nem használató könyvek azután bármikor visszaküldethetvén.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum-egyleti könyvtáros és kiadó.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárrt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön

kapható:

A Magyar Classikusok

III. folyamának I. — III. kötete. Virág Benedek magyar századai.

A NYOMORULTAK

irta Hugó Victor, francziából fordíták Huszár Imre és Reviczky Széver. Két kötet 3 frt.

A rejtett gyémánt. Dráma két felvonásban. Irtá Wieseman Miklós. II-dik kiadás 60 kr.

Nemzeti hárfa. Magyar költők műveiből összeállította Farkas Albert. Diszesen kötve 2 frt. 84. kr.

Költői vázlatok. Irtá Stifter Adalbert. Ára 2 frt.

Válogatott magyar közmondások. Szerkeszti és kiadja Erdélyi János. II-ik kiadás 1 frt.

Eredeti népmesék. Összegyűjté Arany László. 1 frt. 50 kr.

Franczia nyelvtan. Szerző Schwiedland Frigyes. Ajánlják Török Pál és Ballagi Mór. 1 frt. 50.

Magyar nyelvtani katekizmus, a nemzeti iskolák alsóbb osztályainak számára, tanfelsőbbeknek pedig ismétlő könyvül.

Kérdésekben és feleletekben

irta

Fischer Náthán, elemi főtanító.

Ára 36 kr.

A közrendészeti tudomány. Irtá Karvasy Ágoston. Ára 1 frt.

A nemes fészkek. Turgenoff után fordította G. Ára 1 frt. 20. kr.

Ló fogtan vagy a ló életkorának meghatározása. Irtá Torma i Béla. 1 frt.

Önbírálat. Irtá Arisztidesz. 1 ft. 5.

MELLÉKLET: A fejeiregházi műkertészet árjegyzéke.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.